

NOVÝ PRÍSTUP SLOVENSKEHO OBČIANSKEHO ZÁKONNÍKA K ZABEZPEČOVACIEMU PREVODU PRÁVA

DENISA DULAKOVÁ JAKÚBEKOVÁ

Od 1. januára 2008 je v Slovenskej republike účinný zákon č. 568/2007 Z. z. z 25. októbra 2007, ktorým sa zmenil aj slovenský občiansky zákonník, a to vo viacerých aspektoch – počnúc právnou úpravou ochrany spotrebiteľa, cez záložné právo, vecné bremená, zmluvnú pokutu **až po inštitút zabezpečenia záväzkov prevodom práva.**

Inštitút zabezpečenia záväzkov prevodom práva, pôvodne upravený v § 553 OZ, zákon č. 568/2007 Z. z. novelizoval zásadne. Jeho celé dovtedajšie znenie sa vypustilo a nahradilo sa novým znením, ktoré je rozsiahlejšie a prepracovanejšie.

Podľa dôvodovej správy k zákonu č. 568/2007 Z. z. bola primárnym dôvodom pre zmenu dotknutého zabezpečovacieho inštitútu snaha „... precizovať a upraviť ho detailnejšie“¹. Napriek tomu, že sa objavili hlasy za úplné vypustenie tohto zabezpečovacieho inštitútu,² vrátane inštitútu zabezpečenia postúpením pohľadávky (§ 554 OZ), predkladateľ zákona, t. j. Ministerstvo spravodlivosti SR,³ sa s nimi nestotožnilo. Ministerstvo svoje rozhodnutie oprelo o názor, že ide o významné zabezpečovacie inštitúty, posilňujúce postavenie veriteľa, ktoré čerpajú svoj základ už v rímskom práve.⁴ Zabezpečovací prevod práva je obsiahnutý aj v iných právnych poriadkoch krajín EÚ, vrátane návrhu nového hmotnoprávneho kódexu v Českej republike.⁵ Pre strohú a veľ-

¹ Pozri dôvodovú správu k zákonu č. 568/2007 Z. z.

² Pozri napr. dôvodovú správu na <[http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/4DDB69276A1C0DC9C1256D5200390441/\\$FILE/dovodova.rtf](http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/4DDB69276A1C0DC9C1256D5200390441/$FILE/dovodova.rtf)>.

³ Pre úplnosť treba uviesť, že Ministerstvo spravodlivosti SR sa o zmenu oboch zabezpečovacích inštitútov pokúšalo opakovanne. Pôvodne bol návrh novely zákona č. 527/2002 Z. z. o dobrovoľných dražbách ako aj Občianskeho zákonníka, predložený do medzirezortného pripomienkového konania v marci 2007. Uplatnené pripomienky a podnety však poukázali na ešte širší počet praktických problémov a medzier v platnej právnej úprave. Vzhľadom na rozsah dopracovaných zmien, ktoré mali aj koncepčný charakter, Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky vypracovalo „nový“ návrh zákona, ktorý prešiel celým legislatívnym procesom a bol schválený NR SR dňa 25. októbra 2007 ako zákon č. 568/2007 Z. z. Pre zaujímavosť uvádzame, že obsahom pôvodného návrhu vo vzťahu k zabezpečovacím inštitútom bolo napríklad „rozdelenie“ inštitútu zabezpečenia záväzku prevodom práva na dva samostatné inštitúty – **zabezpečenie záväzku prevodom vecí a zabezpečenie záväzku prevodom práva** – pozn. autor, k tomu pozri aj <www.justice.gov.sk/kop/pk/2007/pk07006_02.pdf>.

⁴ K tomu pozri napr. Kincl, J. – Urfus, V., Rímske právo, Panorama, Praha 1990, str. 294 a nasl. – pozn. autor.

⁵ „Zajišťovací převod práva“ je podľa návrhu redefinovaného OZ systematicky začlenený do ustanovení § 1884 a nasl. – pozn. autor.

mi stručnú podobu sa však zabezpečovací prevod práva, najmä vlastníckeho, ukázal v aplikačnej praxi ako protikladný inštitút,⁶ ktorý na jednej strane posilňoval právne postavenie veriteľa, na druhej strane však býval zneužívaný na úkor dlžníka, ktorý prichádzal o svoje majetkové hodnoty „už v zárodku omeškania, bez možnosti reštitúcie“. Často išlo pritom o hodnoty neporovnateľné so samotnou výškou pohľadávky. Negatívne dopady tohto inštitútu sa potom najvýraznejšie prejavovali v prípadoch, ak sa zabezpečovací prevod vzťahoval k nehnuteľnosti, v ktorej dlžník býval.⁷

Čo konkrétne teda novela zmenila?

1. V prvom rade treba uviesť, že došlo **k úprave názvu** inštitútu zabezpečenia záväzkov prevodom práva, ako aj inštitútu zabezpečenia postúpením pohľadávky. Ich pôvodné označenie „Zabezpečenie záväzkov prevodom práva“ (§ 553) a „Zabezpečenie postúpením pohľadávky“ (§ 554), sa nahradilo znením – „**Zabezpečovací prevod práva**“ (§ 553–553e) a „**Zabezpečovacie postúpenie pohľadávky**“ (§ 554), pričom zabezpečovací prevod práva je na rozdiel od zabezpečovacieho postúpenia pohľadávky upravený (pravdepodobne s ohľadom na jeho častejšie praktické využitie) oveľa podrobnejšie. Pri zabezpečovacom postúpení pohľadávky si totiž zákonodarca vystačil so stručným konštatovaním, že pohľadávku možno zabezpečiť postúpením pohľadávky dlžníka alebo pohľadávky tretej osoby na veriteľa, pokiaľ to osobitný zákon nevylučuje (§ 554 OZ). Takmer rovnaké znenie mala úprava inštitútu zabezpečenia postúpením pohľadávky aj do 31. 12. 2007. Zabezpečovací prevod práva však zákonodarca upravil tak, že jednak rozšíril pôvodnú úpravu § 553 (pôvodne pozostávajúceho z ods. 1 a 2) o nové odseky 3 a 4 a zároveň ju doplnil o úplne nové ustanovenia § 553a ods. 1 a 2, § 553b ods. 1 a 2, § 553c ods. 1 až 5, § 553d ods. 1 a 2 a § 553e, **t. j. z pôvodných dvoch odsekov sa úprava zabezpečovacieho prevodu práva rozšírila spolu na šesť (!) odsekov.**

2. Ďalšou významnou zmenou novely bolo opakované zdôraznenie **dočasnosti** inštitútu zabezpečovacieho prevodu práva. Predkladateľ zákona vychádzal z účelu zabezpečovacích inštitútov, čo pri zabezpečovacom prevode práva znamená, že jeho účelom (a zároveň cieľom) nie je samotný prevod práva, ale zabezpečenie záväzku prevodom práva, vrátane práva vlastníckeho. Zákonodarca teda stanovil, že prevod má byť len dočasný a slúži na posilnenie právnej istoty veriteľa v tom, že dlžník splní svoj záväzok sám, a to riadne a včas. V opačnom prípade sa zabezpečovacia funkcia „preklopí“ do uhradzovacej funkcie. A práve hľadanie „spravidlivého“ spôsobu realizácie uhradzovacej funkcie zabezpečovacieho prevodu práva vyvolalo u zákonodarcu najväčšie otázky. Odpovede na ne sú rozpracované v nasledujúcom texte, už teraz je však na mieste zdôrazniť, že prístup zákonodarcu sa v tomto smere zásadne zmenil.

Dočasná povaha prevedeného práva je zdôraznená už v prvom odseku § 553. „(1) *Splnenie záväzku možno zabezpečiť dočasným prevodom práva dlžníka alebo tretej osoby v prospech veriteľa (ďalej len ‚zabezpečovací prevod práva‘)*...“

⁶ Števček, M., Otázky nad zabezpečením záväzku prevodom práva, in: Zabezpečení pohľadávok a ich uspokojení, 7. Lubyho právnické dni: Medzinárodná vedecká konferenci, Bratislava, Iura Edition, 2002, str. 307–325.

⁷ Pozri dôvodovú správu k zákonu č. 568/2007 Z. z.

Citované ustanovenie pokračuje textom, ktorý jednoznačne vyvracia akékoľvek teoretické pochybnosti z minulosti o tom, či je možné zabezpečiť záväzok aj prevodom **vlastníckeho práva**.⁸ Novela totiž jednoznačne stanovila, že pokiaľ sa na zabezpečenie záväzku prevádza vlastnícke právo, ide o prevod dočasný a samotné vlastníctvo sa prevádza podľa všeobecných ustanovení o nadobudnutí vlastníctva zmluvou. „(1) ... *Pri zabezpečovacom prevode vlastníckeho práva sa dočasne prevádza vlastníctvo k prevádzanej veci podľa všeobecných ustanovení o nadobudnutí vlastníctva zmluvou (§ 133).*“

Dočasnú povahu inštitútu zabezpečovacieho prevodu práva ďalej vyjadrujú viaceré zákonom explicitne vyjadrené rozväzovacie podmienky, ktoré spôsobia zánik vzťahu založeného prevodom práva **ex lege**. Napríklad § 553 ods. 3 stanovuje, že uspokojením zabezpečenej pohľadávky prechádza právo späť na toho, kto ho previedol. Podľa § 553d ods. 1 zase platí, že zánikom zabezpečovaného záväzku právo prechádza späť na osobu, ktorá zabezpečenie poskytla.

3. S cieľom minimalizovať zneužívanie inštitútu zabezpečovacieho prevodu práva zákon zaviedol nové, obligatorné náležitosti zmluvy o zabezpečovacom prevode práva, ktorých nedodržanie robí zmluvu **absolútne neplatnou**. Predovšetkým stanovil, že zmluva o zabezpečovacom prevode práva sa musí uzatvoriť písomne a musí obsahovať:

- vymedzenie zabezpečeného záväzku (napr. pôžička, ktorá bola poskytnutá na základe zmluvy o pôžičke uzatvorenej medzi istými účastníkmi istého dňa a pod.)
- označenie práva, ktoré sa prevádza v prospech veriteľa za účelom zabezpečenia záväzku (t. j. akékoľvek prevoditeľné právo, vrátane vlastníckeho práva),
- výpočet práv a povinností účastníkov zmluvy k prevedenému právu počas trvania zabezpečovacieho prevodu práva (napr. otázka držby veci, poistenie a iné),
- ocenenie (!) prevádzaného práva v peniazoch,
- spôsob výkonu zabezpečovacieho prevodu práva (t. j. taký, ktorý nevyplýva priamo zo zákona, ale ktorý si strany dohodnú osobitne v zmluve,⁹ napr. právo veriteľa predať vec tretej osobe) a **najnižšie podanie** pre prípad, že sa výkon zabezpečovacieho prevodu práva uskutoční speňažením na dobrovoľnej dražbe,
- ak sa na zabezpečenie záväzku prevádza právo inej osoby ako dlžníka, musí zmluva obsahovať aj označenie dlžníka.

Pokiaľ sa právo, ktoré slúži na zabezpečenie pohľadávky, zapisuje do katastra nehnuteľností alebo do iného verejného registra (napr. pri zabezpečovacom prevode

⁸ V minulosti sa totiž objavili i také názory, že na zabezpečenie záväzku prevodom práva nie je možné použiť prevod vlastníckeho práva napríklad z dôvodu neadekvátnosti „zdvojeného“ platenia dane z prevodu nehnuteľností (k tomu pozri napr. <<http://www.etrend.sk/podnikanie/uctovnictvo-dane-odvody/zabezpecenie-zavazku-prevodom-prava-je-predmetom-dane-z-prevodu-nehnutelnosti/16164.html>>) či z dôvodu, že slovenské katastrálne úrady nevedeli zapísať „spätný prechod vlastníctva“ na pôvodného vlastníka a vyžadovali pre to osobitný scudzovací úkon, zavŕšený ďalším katastrálnym konaním, splatný ďalším správnym poplatkom. K tomu pozri napr.: Šorl, R.: Výklad a opodstatnenie zabezpečovacieho prevodu práva, Justičná revue, roč. 56, 2004, č. 10.

⁹ „(1) Ak zabezpečený záväzok nie je riadne a včas splnený, je veriteľ oprávnený začať výkon zabezpečovacieho prevodu práva a prevedené právo speňažiť spôsobom uvedeným v zmluve alebo dražbou podľa osobitného zákona.“ § 553 ods. 1 OZ, pričom osobitným zákonom je v tomto prípade zák. č. 527/2002 Z. z. z 10. júla 2002 o dobrovoľných dražbách a o doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok) v znení neskorších predpisov.

práva spojeného s cenným papierom, pri ktorom sa postupuje primerane podľa zákona č. 566/2001 Z. z. tzv. zákon o cenných papieroch), je **veriteľ** povinný oznámiť katastru nehnuteľností prípadne inému verejnému registru skutočnosť, že došlo k dočasnému prevodu práva na inú osobu (§ 553 ods. 2 OZ).

Keďže však ani občiansky zákonník, ani iný právny predpis dotknutý uvedeným ustanovením (najmä tzv. katastrálny zákon, t. j. zákon č. 162/1995 Z. z. ani vykonávacia vyhláška ku katastrálnemu zákonu č. 79/1996 Z. z.) pojem „dočasné právo“ či „oznámenie dočasnosti“ bližšie nekonkretizujú, reakcie katastrálnych úradov na citované ustanovenia občianskeho zákonníka boli rozpačité a nejednotné. Vo väzbe na ustanovenie § 553b ods. 1 občianskeho zákonníka,¹⁰ ktoré vo svojom závere odkazuje na ustanovenie § 44 ods. 1 (už zrušenej) vykonávacej vyhlášky ku katastrálnemu zákonu č. 79/1996 Z. z., upravujúce postup pri vpise **poznámky** do katastra nehnuteľností, dospejeme ku konštatovaniu, že dočasný prevod sa zapisuje do katastra **vo forme poznámky**. Rovnaký záver vyplýva aj z vyhlášky č. 461/2009 Z. z., ktorá zrušenú vyhlášku nahradila. Táto sonda nás dovedie k zaujímavému záveru – pokiaľ je predmetom zabezpečovacieho prevodu práva nehnuteľnosť, pri zápise zabezpečovacieho práva do katastra nehnuteľností prebiehajú súbežne dve katastrálne konania – **jedno o povolení vkladu** vlastníckeho práva a **druhé o zápis poznámky**, ktorou sa zapíše jeho dočasná povaha. Zápis samotnej poznámky je v konečnom dôsledku uskutocnený v časti B listu vlastníctva (údaje o vlastníkovi nehnuteľnosti – pozn. autor), kde sa pod údaj o vlastníkovi vpiše text s približne nasledujúcim odkazom: „Poznamenáva sa dočasnosť prevodu na základe zmluvy o zabezpečovacom prevode práva.“

4. Napriek tomu, že zabezpečovací prevod práva plní funkciu účinného zabezpečovacieho prostriedku, zákonodarca sa svojím návrhom snažil prispieť k tomu, aby bol dopad na dlžníka primeraný, a to najmä s ohľadom na charakter zabezpečovaného práva a na povahu prevedeného práva.

Tenkým ľadom pre dlžníka bola napríklad absencia ustanovenia, ktoré by zamedzilo veriteľovi nakladať s prevedeným právom v čase, keď prevedené právo plnilo len zabezpečovaciu funkciu. Tento nedostatok zákonodarca odstránil zavedením ustanovenia s nasledujúcim znením: „(1) *Až do zániku zabezpečovacieho prevodu práva veriteľ nie je oprávnený prevedené právo previesť ďalej na inú osobu ani ho inak zaťažiť v prospech inej osoby...*“ (§ 553b ods. 1 OZ)

Problémy spôsobovalo aj prípadné poškodenie či dokonca strata veci, na ktorý sa vzťahoval zabezpečovací prevod práva. Zákonodarca z tohto dôvodu stanovil, že pokiaľ zabezpečovací prevod práva spočíva v prevode vlastníckeho práva k veci **a veriteľ je jej držiteľom**, je povinný prevedenú vec chrániť pred poškodením, stratou a zničením. Ak je držiteľom veci dlžník, platí táto povinnosť pre neho obdobne.“ (§ 553b ods. 2 OZ)

5. Snáď najvýraznejšie sa dotkli zmeny inštitútu zabezpečovacieho prevodu práva **samotného výkonu**. Podľa aktuálneho znenia právnej úpravy inštitútu zabezpečovacieho prevodu práva totiž platí, že pokiaľ dlžník nesplní svoj dlh zabezpečený zabezpečovacím prevodom práva riadne a včas, oprávňuje to veriteľa **nie** (!) trvalo nado-

¹⁰ „(1) ... Ak je predmetom zmluvy o zabezpečovacom prevode práva nehnuteľnosť, správa katastra túto skutočnosť vyznačí v katastri nehnuteľností.“ 3g)

budnúť prevedené právo, ale **začať výkon** zabezpečovacieho prevodu práva. A to tak, že prevedené právo speňaží spôsobom určeným v zmluve alebo na dražbe. (§ 553c ods. 1 OZ)

Jednoznačne sa tak vylúčila pôvodne prípustná alternatíva „prepadnutia“ dočasného vlastníctva do trvalého vlastníctva veriteľa. Podľa § 553c ods. 1 Občianskeho zákonníku totiž platí, že **dohody, ktorých obsahom alebo účelom je uspokojenie veriteľa tým, že si natrvalo ponechá prevedené právo uzavreté pred splatnosťou zabezpečenej pohľadávky, sú neplatné.**¹¹ Zákonodarca svoj „nový“ prístup k inštitútu zabezpečovacieho prevodu práva zdôvodnil tým, že myšlienkové pochody a „entuziazmus“ podpisovať zmluvy sú u dlžníka úplne odlišné v čase, keď potrebuje peniaze, ako v čase po zročnosti pohľadávky.¹² Navrhovaná právna úprava však nebráni dlžníkovi uzavrieť takú dohodu, podľa ktorej si veriteľ natrvalo ponechá zabezpečené právo **po splatnosti** zabezpečenej pohľadávky. Podľa názoru predkladateľa zákona si je dlžník v tom čase už omeškania vedomý a dokáže posúdiť možnosti výkonu zabezpečovacieho prevodu práva, resp. jeho dôsledky.

Predpokladom začatia výkonu zabezpečovacieho prevodu práva inak ako na dražbe, je **dojednanie takéhoto spôsobu v samotnej zmluve**. Pokiaľ sa strany zúčastnené na zmluve nedohodnú na nijakom „osobitnom“ spôsobe výkonu, do úvahy prípadne len speňaženie prevedeného práva na tzv. dobrovoľnej dražbe, upravenej zákonom č. 527/2002 Z. z. Pri výkone zabezpečovacieho prevodu práva spôsobom určeným v zmluve, zákon ukladá veriteľovi povinnosť postupovať pri výkone svojho práva s náležitou starostlivosťou tak, aby právo previedol za cenu, za ktorú sa zvyčajne prevádza rovnaké alebo porovnateľné právo. **V opačnom prípade zodpovedá osobe, ktorá zabezpečenie poskytla, za škodu, ktorú svojím konaním spôsobí.** (§ 553c ods. 4 OZ)

Ochranu práv dlžníka, voči ktorému sa vedie výkon práva, zabezpečuje aj samotný zákon o dobrovoľných dražbách. Jednak ukladá organizátorovi dražby (tzv. dražobníkovi) viaceré povinnosti (napr. povinnosť zaistiť ohodnotenie predmetu dražby podľa ceny obvyklej v mieste a čase konania dražby, pričom ak ide o nehnuteľnosť, podnik, jeho časť alebo o kultúrnu pamiatku alebo ak je vlastníkom predmetu dražby územný samosprávny celok alebo orgán štátnej správy, musí byť cena predmetu dražby určená znaleckým posudkom, ktorý nesmie byť v deň konania dražby starší ako šesť mesiacov, **no zároveň** – v snahe poskytnúť osobitnú ochranu dlžníkovej „streche nad hlavou“ stanovuje, že pokiaľ je predmetom dražby alebo opakovanej dražby byt alebo dom, **v ktorom má dlžník hlásený trvalý pobyt** podľa osobitného predpisu, **najnižšie podanie nemôže byť nižšie ako tri štvrtiny hodnoty predmetu dražby určenej znaleckým posudkom.**

Samotnému výkonu zabezpečovacieho prevodu práva musí predchádzať oznámenie veriteľa, urobené aspoň 30 dní vopred, ktorým oznámi osobe, ktorá zabezpečenie po-

¹¹ Obdobný zákaz platí aj pri zriadení záložného práva (zákaz tzv. prepadného zálohu), ktorý bol zavedený do Občianskeho zákonníka zák. č. 526/2002 Z. z., k tomu pozri § 151 j OZ „(3) Akákoľvek dohoda uzatvorená pred splatnosťou pohľadávky zabezpečenej záložným právom, na ktorej základe sa záložný veriteľ môže uspokojiť tým, že nadobudne vlastnícke právo k veci, bytu alebo nebytovému priestoru, alebo iné právo a inú majetkovú hodnotu, na ktoré je zriadené záložné právo, je neplatná, ak zákon neustanovuje inak.“ – pozn. autor.

¹² Pozri dôvodovú správu k zákonu č. 568/2007 Z. z.

skytla a zároveň dlžníkovi začatie výkonu zabezpečovacieho prevodu práva. Tridsaťdňová zákonná lehota má podľa predkladateľa zákona zabrániť prekvapivým stavom spôsobujúcim občanom v prvých okamžikoch omeškania definitívne zbavenie majetku.¹³

Pokiaľ sa výkonom zabezpečovacieho prevodu práva dosiahne výťažok, ktorý prevyší zabezpečenú pohľadávku a jej príslušenstvo, je veriteľ povinný vydať osobe, ktorá zabezpečenie poskytla, časť výťažku, presahujúcej pohľadávku a jej príslušenstvo. Ešte pred tým si je však veriteľ oprávnený odpočítať z výťažku nevyhnutne a účelne vynaložené náklady súvisiace s výkonom zabezpečovacieho prevodu práva. (§ 553c ods. 5 OZ)

6. Pokiaľ zanikne hlavný záväzok, právo, ktorým bol záväzok zabezpečený, prejde späť na osobu, ktorá ho na zabezpečenie poskytla (t. j. dlžník, prípadne iná osoba). Na spätný prechod práva nie je potrebná nijaká ďalšia právna skutočnosť, k prechodu práva totiž dôjde okamihom zániku hlavného záväzku priamo zo zákona. („*1. Zánikom zabezpečovaného záväzku právo prechádza späť na osobu, ktorá zabezpečenie poskytla...*“, § 553d ods. 1 OZ)

Ak mal veriteľ vec, ku ktorej mu vzniklo dočasné vlastnícke právo, zároveň v držbe, je povinný vrátiť ju jej pôvodnému vlastníkovi. Spolu s vecou vydá aj to, čo k veci pribudlo, okrem prípadu, ak by sa s dlžníkom dohodol inak. Pokiaľ vznikli veriteľovi v súvislosti s výkonom zabezpečovacieho prevodu práva náklady, je oprávnený žiadať ich náhradu od dlžníka. (§ 553d ods. 2)

Celkom na záver ustanovení o zabezpečovacom prevode práva (§ 553e OZ) urobil zákonodarca odkaz na ustanovenia **o záložnom práve**, ktoré sa na zabezpečovací prevod práva použijú **primerane**. Konkrétne ide o ustanovenia § 151j ods. 2, § 151l ods. 4, § 151m ods. 2, 3, 4, 7, 9, § 151mb ods. 1, § 151md ods. 1 až 3 § 553e OZ. Spomedzi uvedených ustanovení sú osobitne významné tie, ktoré po „primeranej aplikácii“ stanovujú napríklad nasledovné:

- ak pohľadávka zabezpečená zabezpečovacím prevodom práva nie je riadne a včas splnená, môže sa veriteľ uspokojiť alebo domáhať sa uspokojenia z prevedeného práva **aj vtedy, keď je zabezpečená pohľadávka premlčaná** (§ 151j ods. 2),
- ak sa zabezpečovací prevod práva dotýka nehnuteľnosti, **veriteľ je povinný oznámiť začatie výkonu záložného práva aj príslušnej správe katastra nehnuteľností**, ktorá začatie výkonu vyznačí v katastri nehnuteľností (§ 151l ods. 4),
- **veriteľ**, ktorý začal výkon zabezpečovacieho prevodu práva s cieľom uspokojiť svoju pohľadávku spôsobom dohodnutým v zmluve o zabezpečovacom prevode práva, **môže kedykoľvek počas výkonu zabezpečovacieho prevodu práva zmeniť spôsob výkonu zabezpečovacieho prevodu práva**, t. j. najmä predáť vec dotknutú zabezpečovacím prevodom práva na dražbe prípadne domáhať sa uspokojenia jej predajom podľa osobitných zákonov (napr. v rámci exekúcie) (§ 151m ods. 3),
- **osoba, ktorá „poskytla právo“ je povinná strpieť výkon zabezpečovacieho prevodu práva a je povinná poskytnúť veriteľovi súčinnosť potrebnú na výkon zabezpečovacieho prevodu práva**, najmä tým, že vydá veriteľovi vec, dotknutú za-

¹³ Pozri dôvodovú správu k zákonu č. 568/2007 Z. z.

bezpečovacím prevodom práva a doklady potrebné na prevzatie, prevod a užívanie takejto veci a poskytnúť akúkoľvek inú súčinnosť určenú v zmluve o zabezpečovacom prevode práva. To isté platí aj pre tretiu osobu, ktorá má vec alebo uvedené doklady u seba (§ 151m ods. 4),

– **veriteľ je povinný informovať osobu, ktorá právo poskytla o priebehu výkonu zabezpečovacieho prevodu práva**, najmä o všetkých skutočnostiach, ktoré môžu mať vplyv na cenu veci resp. práva pri jeho predaji (§ 151m ods. 7),

– **veriteľ je povinný podať osobe, ktorá právo poskytla, písomnú správu o výkone zabezpečovacieho prevodu práva** bez zbytočného odkladu po predaji veci, ktorej sa dotýkal zabezpečovací prevod práva, v ktorej uvedie najmä údaje o samotnom predaji, dosiahnutom výťažku z predaja, o nákladoch vynaložených na vykonanie zabezpečovacieho prevodu práva a o použití výťažku z predaja (§ 151m ods. 9),

– zabezpečovacím prevodom práva sa zabezpečuje **pohľadávka vrátane dlžných úrokov a ostatného príslušenstva** (§ 151 mb ods. 1),

– **zabezpečovací prevod práva zaniká popri zániku hlavného záväzku aj inými spôsobmi, ktoré stanovuje § 151 md v ods. 1 pre záložné právo.**¹⁴

Po zániku zabezpečovacieho prevodu práva sa vykoná jeho výmaz z príslušného registra, s účinkami ku dňu uvedenému v žiadosti, najskôr však ku dňu zániku zabezpečovacieho prevodu práva (analógia s ustanovením § 151 md ods. 2 OZ o záložnom práve).

ZÁVER

Záverom možno konštatovať viacero zistení. V prvom rade treba poukázať na skutočnosť, že pôvodne „spoločná československá“ úprava súkromnoprávných vzťahov, sa znova rozišla, tentoraz vďaka inštitútu zabezpečovacieho prevodu práva.

Odlišnosť právnej úpravy „slovenskej“ verzie zabezpečovacieho prevodu od súčasnej úpravy jeho českej verzie, je zjavná v každom ohľade. „Slovenský prístup“ možno označiť za novátorský, nakoľko doteraz sa v podmienkach spoločného právneho poriadku, ale aj po rozpade Československa, vychádzalo z prístupu, podľa ktorého sa „dočasne“ prevedené právo v momente márneho uplynutia lehoty na plnenie zmenilo na „trvalé právo“.

Česká právna úprava či už súčasná alebo tá, ktorú obsahuje návrh nového českého občianskeho zákonníka, ostáva verná pôvodnému vnímaniu realizácie uhradzovacej funkcie inštitútu zabezpečenia záväzku prevodom práva.

¹⁴ Podľa dotknutého ustanovenia § 151 md ods. 1 OZ záložné právo zaniká **a)** zánikom zabezpečenej pohľadávky, **b)** zánikom všetkých vecí, práv alebo iných majetkových hodnôt, na ktoré sa záložné právo vzťahuje, **c)** ak sa záložný veriteľ vzdá záložného práva, **d)** uplynutím času, na ktorý bolo záložné právo zriadené, **e)** vrátením veci záložcovi, ak záložné právo vzniklo odovzdaním veci, **f)** ak záložca previedol záloh v bežnom obchodnom styku v rámci výkonu predmetu podnikania alebo ak bol v čase prevodu alebo prechodu zálohu nadobúdateľ zálohu pri vynaložení náležitej starostlivosti dobromyseľný, že nadobúda záloh nezatažený záložným právom, **g)** ak záložca previedol záloh a zmluva o zriadení záložného práva určuje, že záložca môže záloh alebo časť zálohu previesť bez zataženia záložným právom, **h)** iným spôsobom dohodnutým v zmluve o zriadení záložného práva alebo vyplývajúcim z osobitného predpisu, **i)** ak sa vykonalo bez ohľadu na rozsah uspokojenia veriteľa.

To, ktorý prístup je správnejší, spravodlivejší, či efektívnejší, posúdi v konečnom dôsledku aplikačná prax. Zatiaľ niečo vyše dvojročná účinnosť slovenskej právnej úpravy má zo strany praxe skôr pozitívne ohlasy, samozrejme s výnimkou subjektov, ktoré si na pôvodnej právnej úprave a jej efekte tzv. rýchlej smrti, urobili dobrý business. Nový prístup k uhradzovacej funkcii zabezpečovacieho prevodu práva mal snahu zaviesť do výkonu zabezpečovacieho prevodu práva väčšiu „ľudskosť“ vo vzťahu k dlžníkovi, čím sa (i keď možno nepriamo) približujeme k prosociálnemu vnímaniu práva, jeho funkcii a úlohe v spoločnosti, ktoré mu priznáva zjednotená Európa.¹⁵ Na druhej strane prišiel veriteľ o rýchlu a v podstate celkom pohodlnú, no zároveň aj mimoriadne účinnú právnu zbraň voči „neplatičom“. Faktom však je, že satisfakcia, ku ktorej prišiel veriteľ, bola veľmi často neprimeraná pôvodnej výške pohľadávky vrátane jej príslušenstva.¹⁶

Zaujímavé bude, akým spôsobom sa k tomuto inštitútu postaví rekodifikačná komisia, pripravujúca nový slovenský občiansky zákonník – či sa vráti späť k pôvodnej koncepcii (podobne ako k tomuto inštitútu pristúpila česká strana), alebo zohľadní nový prístup zavedený zákonom č. 568/2007 Z. z.

Akýkoľvek zo zvolených prístupov, premietnutý do zákonnej podoby, by mal byť prostriedkom realizácie spravodlivosti – to by malo byť hlavným cieľom spoločnosti a zároveň jej členov – bez ohľadu na to, či v danej chvíli zastávajú postavenie veriteľa alebo dlžníka.

Shrnutí

Príspevok podáva informáciu o právnej úprave zabezpečovacieho inštitútu – tzv. zabezpečovacieho prevodu práva, ktorý bol zmenený v slovenskom občianskom zákonníku novelou č. 568/2007 Z. z., účinnou od 01.01.2008. Vzhľadom k tomu, že zákon č. 568/2007 Z. z. primárne novelizoval zákon č. 527/2002 Z. z. o dobrovoľných dražbách a o doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok) v znení neskorších predpisov, mohli ostať zmeny iných zákonov, ktorých sa dotkla novela, vrátane občianskeho zákonníka, nepovšimnuté. Keďže novela zmenila inštitút zabezpečovacieho prevodu práva **zásadne**, dokonca zmenila prístup k uhradzovacej funkcii tohto inštitútu, treba jeho úprave a výkladu venovať náležitú pozornosť.

NEW APPROACH OF THE SLOVAK CIVIL CODE TO THE SECURITY TRANSFER OF RIGHT

Summary

The article provides the information on the legal regulations concerning the security institute – the security transfer of rights that has been amended by the amendment of the Slovak Civil Code No. 568/2007 Coll. entering into force on 01.01.2008. Due to the fact that the act No. 568/2007 Coll. aimed

¹⁵ Jurčová, M., *The influence of harmonisation on civil law in the Slovak republic*. In: European initiatives (CFR) and reform of civil law in new member states: international conference dedicated to the 375th anniversary of the University of Tartu: 15–16 November 2007, Tartu. [1. vyd.], Tartu: Iuridicum foundation, 2008, str. 166–172.

¹⁶ Plecíty, V. – Vrabc, J. – Salač, J., *Základy občianskeho práva*, 3. vydání, Plzeň, Aleš Čeněk 2007, str. 155.

JURIDICA 25004

primarily at the amendment of the Act No. 527/2002 Coll. on voluntarily auctions and on amendment of the Act of the Slovak National Council No. 323/1992 Coll. on notaries and notarial acts (Notarial Procedure Act) as amended, changes of the other acts affected by the amendment including the Civil Code could stay unnoticed. Since the amendment brought substantial changes of the institute of the security transfer of rights, even changes of the attitude towards the compensation function of this institute, it is necessary to pay proper attention to it.

Key words: Security transfer of right, secured assignment of claim, amendments of the Civil Code, amendment of the Civil Code No. 568/2007 Coll., temporality, absolute nullity, execution of the security transfer of right, lowest bid, enter a note in the Cadastre, forfeiture of ownership prohibition